

ЕКОНОМІКО-ПРАВОВІ ВАЖЕЛІ ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО КЛІМАТУ НА СЕЛІ

У статті розглянуто основні заходи держави для стабільного розвитку підприємництва та досвід державного регулювання розвитку малого підприємництва західних країн.

Ключові слова: підприємництво, малі підприємництва, економіко-правові важелі, сільські території.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми діяльності і розвитку малих підприємств розглядались у працях В. Амбросова, В. Андрійчука, І. Баланюка, З. Варналія, Ю. Губені, В. Зіновчука, І. Ляшенка, М. Маліка, В. Месель-Веселяка, О. Онищенко, Л. Романової, П. Саблука, В. Юрчишина, С. Черемісіна, А. Чухно та ін. Разом з тим потребують подальшого дослідження питання функціонування малого підприємництва в умовах проведення економічних реформ.

Цілі статті. Визначити основні економіко правові важелі підтримки малого підприємництва.

Виклад основного матеріалу. Мале підприємництво потребує співпраці з державою та великим бізнесом, з питань кредитування, отримання замовлень, інформаційної та правової підтримки, що обумовлює необхідність проведення направленої державної політики.

Науковці визначають державну економічну політику – як діяльність органів законодавчої та виконавчої влади, які визначають мету, завдання, пріоритети та методи і засоби їх досягнення в економіці, тобто економічна політика є система заходів та організаційно оформлених дій держави [1, С.336-340].

Основною складовою державної політики є процес управління. Управління — вплив на процес, об'єкт чи систему для збереження їхньої стійкості або переведення з одного стану в інший відповідно до визначених

цілей [3,С.731], відповідно державне управління економікою – це планування, організація, регулювання, координація та контроль держави за діяльністю суб'єктів економічних процесів з метою її впорядкування та підвищення ефективності народного господарства [2, с.14].

За аналогією державне управління розвитком малого підприємництва слід розглядати, як систему державних заходів та засобів, що активно та цілеспрямовано здійснюють вплив на зовнішнє середовище малого підприємництва, надають їм пряму допомогу та забезпечують ефективну самоорганізацію та самовдосконалення.

Крім держави на розвиток малого підприємництва здійснюють вплив ряд недержавних інститутів: об'єднання підприємців, профспілки тощо. Вони можуть значною мірою впливати на розвиток малого підприємництва, за умови що частка малого бізнесу в економіці держави буде знаходитися на такому рівні, який дозволяє впливати на рішення державних органів влади. В розвинених країнах такий рівень досягається при показниках 50 % зайнятих в малому бізнесі та створенні половини ВВП.

В сільській місцевості доволі складним є питання про вплив громади, адже з одного боку сільський соціум впливає на умови розвитку підприємництва та з іншого – саме підприємництво впливає на соціум. Тобто сільський соціум можна також віднести до об'єктів державного управління в системі підтримки малого підприємництва на селі.

Фахівці Інституту стратегічного аналізу та розвитку підприємництва (м. Москва) можливі напрямки підтримки малого підприємництва пропонують розглядати відповідно до того, яка частина умов їх становлення та розвитку є об'єктом впливу: правові, фінансові, матеріально-технічні, соціально-культурні та інші умови. Відповідно всі заходи підтримки розподілені за наступними напрямками [7, с.9]:

1. нормативно-правова підтримка МП;
2. фінансово-кредитна підтримка МП;
3. підтримка створення та розвитку матеріально-технічної бази;

4. сприяння забезпеченню доступу МП до сучасних технологій та «ноу-хау»;
5. підтримка розвитку дрібних ринків товарів та послуг, ринків субпідряду;
6. підтримка створення та розвитку кадрового потенціалу МП;
7. підтримка менеджменту, маркетингу та кооперації МП;
8. сприяння міжрегіональній та зовнішньоекономічній діяльності;
9. сприяння розвитку недержавної інфраструктурної підтримки МП;
10. сприяння захисту інтересів МП, безпеці та соціальній захищеності підприємців;
11. формування сприятливого соціально-психологічного середовища МП.

На сьогодні в Україні складається ситуація коли органи державної влади використовують важелі підтримки МП як дискретне явище для вирішення нагальних локальних проблем. Окрім того, серед наведених елементів системи державної підтримки розвитку МП на нашу думку не слід зменшувати роль якогось одного, адже система може давати результати лише при гармонійному поєднанні всіх елементів в тій мірі наскільки це необхідно.

Серед західних країн цікавим для України є досвід державного регулювання розвитку МП наступних двох типів:

1. Країни східної Європи, які як і Україна здійснили перехід від планової до ринкової системи господарювання. Малі підприємства в таких країнах мають не тривалу історію та широкий спектр діяльності з метою пошуку клієнтів та ринкових ніш. Структура державної підтримки створена недавно тому є слабкою та недостатньо розвиненою. Малі підприємства потребують базової підтримки на етапі створення, фінансування, просування на ринки та навчання (Польща, Румунія, Болгарія, Угорщина).

2. Друга група країн в яких мале підприємництво має довготривалу історію розвитку, розвиток культури підприємництва має еволюційний характер та тривалі традиції. Більшість підприємств мають вузьку спеціалізацію, доступ до ринку та тривалу історію розвитку, система державної

підтримки в таких країнах має добре налагоджений механізм. Малі підприємства мають високий рівень конкурентоздатності та потребують висококваліфікованої інформаційної та комунікаційної підтримки (США, Великобританія, Німеччина).

На даний час в Європейському союзі проблемі розвитку малого підприємництва приділяється значна увага. Європейська комісія систематично формує «Європейську карту малого підприємництва», метою якої є – показати кращі приклади підтримки малого підприємництва місцевими органами влади в країнах Євросоюзу [4,5].

Існує проблема цільової орієнтації фінансової підтримки саме на сектор МП, оскільки фінансові ресурси є обмеженими на практиці не всі програми 100% досягають малих підприємств, так в Польщі з усіх програм фінансування більшість допомоги відійшла великим компаніям, тільки американсько-польський фонд підприємництва виконує повністю свою програму в підтримці саме малих підприємств [6, с.27].

Висновки. Формування підприємницької культури суспільства або культури підприємництва як в бізнесі так і в некомерційному секторі є однією з найважливіших стратегічних цілей та напрямком діяльності держави при формуванні демократичних ринкових відносин. При чому підприємництво повинно розумітися не у вузькому сенсі «господарської діяльності заради прибутку», а в широкому – організації, управлінні та запровадженні технічних і організаційних нововведень, спрямованих на вирішення проблем як окремих осіб чи організацій, так і окремих регіонів, країни та суспільства загалом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гаман М.В. Економічна політика держави в умовах розвитку ринкових відносин / М.В. Гаман // Університетські наукові записки. – Хмельницький ун-т управління та права. – 2005.– №1-2(13-14). – С. 336-340.
2. Державне регулювання економіки: Навч. посібник / [С.М. Чистов, А.Є. Никифоров, Т.Ф. Куценко та ін]. - К.: КНЕУ, 2000. - 316 с. ISBN 966–

574–089–X

3. Економічна енциклопедія: у трьох томах. Т.3 / Редкол.: С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – 952 с. ISBN 966-580-145-7 (Т. 3).

4. Europejska Karta Małych Przedsiębiorstw Wybor dobrych praktyk na 2008 rok Luksemburg: Urząd Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich, 2008. – 52 s. ISBN 978-92-79-08463-8

5. Europejska Karta Małych Przedsiębiorstw Wybór dobrych praktyk na 2007 rok Luksemburg: Urząd Oficjalnych Publikacji Wspólnot Europejskich, 2007. – 56 s. ISBN 92-79-03529-0

6. Сравнительный анализ систем и инструментов поддержки малого предпринимательства в пяти странах. – Нижний Новгород, 2006. – 60 с.

7. Методические рекомендации по разработке региональных программ поддержки малого предпринимательства / [Т.А. Алимова, А.В. Авилова, Т.Н. Береза и др.]; Научный руководитель исследования В.В. Голикова. – М.: Институт стратегического анализа и развития предпринимательства, 1997. – 26 с.

Annotation. The article reviews the main activities of the state for sustainable business development and experience of regulation of small businesses in Western countries.

Key words: entrepreneurship, small business, economic and legal instruments, rural areas.

УДК 316.422:331.25

*Стрельбіцький П.А., к.е.н., доцент, завідувач
кафедри управління персоналом і туризму;*

*Стрельбіцька О.П., асистент кафедри управління
персоналом і туризму*

НАКОПИЧУВАЛЬНА ПЕНСІЙНА СИСТЕМА: ЗАГРОЗИ ТА РИЗИКИ

Проаналізовано перелік традиційних та новітніх загроз нинішній пенсійній системі та сформульовано загрози соціальній та економічній безпеці, що генеруються дореформеною та майбутньою реформованою пенсійною системою.

Ключові слова: накопичувальна пенсійна система, пенсійний фонд, інвестування, ризики, загрози.